

Historia Polski, którą każdy Polak powinien znać

KRÓLESTWO POLSKIE I RZECZYSPOLITA OBOJGA NARODÓW

- W XV i XVI w. parlamentaryzm i miłość i umiłowanie do ojczyzny dawały niezwykłą siłę i zdolność Rzeczypospolitej, która stała się wartościową i bogatą wspólnotą Polaków, Litwinów, Białorusinów i Ukraińców.
- Jednak prywatna i pycha elit w kolejnych stuleciach spowodowały, że życie gospodarcze podobnie jak polski parlament zaczęły ulegać anarchii. To doprowadziło do upadku państwa polskiego.

ZGUBNE POLSKIE PRAWO KARDYNALNE „LIBERUM VETO”

Po XVI w. z zasady „jednomyślności - zgody postów ziem” wyłoniło się prawo „liberum veto” jako jej skrajna konsekwencja, która uchodziła przez lata za kanoniczną regułę.

Liberum veto – „*nic o nas bez nas*”. Było to „prawo praw”, prawo „macierzy praw” – **lex legum, matter legum**. To zgubne, jak się okazało po latach, demokratyczne liberum veto było potwierdzane jako prawo kardynalne. Liberum veto utożsamiano z gwarancją wolności szlacheckich, pełnej demokracji wszystkich obywateli, oraz z prawem „wolnego głosu” – **liberum vox**.

Po raz pierwszy zostało ono wprowadzone w 1652 r. przez zarządcę majątku Radziwiłłów, a dokładnie posła Żmudzi - Władysława SICIŃSKIEGO.

- Zarządca jako jednostka, wystąpił przeciwko uchwale o prolongacie obrad sejmowych, po czym opuścił salę obrad.
- Sejm rozszedł się po wielu tygodniach debat bez żadnej ustawy.
- Był to pierwszy egoizm jednostki systemu demokratycznego otwierający drogę przyszłej utracie polskiej suwerenności narodowej.

Niestety, veto „*dumnego i aroganckiego wówczas Sicińskiego*” stało się szkodliwym precedensem. W kolejnych latach dochodziło do podobnych zdarzeń podczas obrad polskiego Sejmu.

- Za panowania Jana Kazimierza, Michała Korybuta Wiśniowieckiego oraz Jana III Sobieskiego, czyli w latach 1648–1696, na łączną liczbę 44 sejmów aż 17 rozszło się bez jakichkolwiek uchwał.
- Za panowania Augusta III (1733–1763) doszedł do skutku jedynie Sejm koronacyjny. Próby reformy demokratycznej procedury sejmowej podejmowali później bezskutecznie - Zygmunt III i Jan Kazimierz.

W połowie XVII w. Rzeczpospolitą wstrząsnęły tragiczne w skutkach wydarzenia: wojna domowa na Ukrainie oraz „potop” szwedzki w Polsce zachodniej i centralnej, inwazja moskiewska na Litwie. Polska i Litwa ponosiły także ogromny ciężar obrony chrześcijańskiej Europy przed agresją muzułmańskiej Turcji, wspieranej przez Tatarów krymskich.

CHOROBA SEJMOWA - RZĄDY SEJMIKOWE

1668 r. - SEJM NADZWYCZAJNY

od 27 sierpnia do 16 września

- Po 20 latach rządu Król Polski Jan Kazimierz Waza abdykował.

1717 r. - SEJM NIEMY

1 lutego

- Przeciwko królowi Augustowi II zawiązała się w 1715 r. **konfederacja szlachecka zwana targowicą**, która rozpoczęła wojnę z monarchą.
- Sejm ten uznał podległość Rzeczypospolitej wobec imperium rosyjskiego.
- Car Rosji Piotr I doprowadził do układu pomiędzy konfederatami a królem.

1764 r. - SEJM ELEKCYJNY

wrzesień

- Na króla zostaje powołany Stanisław August Poniatowski popierany przez Carzycę Katarzynę i obóz Czartoryskich.

Po śmierci w Dreźnie Augusta III Sasa **dochodzi do wojny domowej pomiędzy Hetmanem Janem Klemensem Branickim a obozem Czartoryskich zwanym Familiją.**

Hetman Klemens Branicki **rosił o pomoc u dworów europejskich Czartoryski pozyskał rosyjską pomoc wojskową.**

1768 r. - SEJM DELEGACYJNY

od 5 października 1767 do 5 marca 1768

Ustalono prawa kardynalne, które stały się częścią traktatu protekcyjnego z Rosją. Na sejmie ustalono:

- uznanie protekcji Rosji nad Rzeczpospolitą;
- prawa kardynalne;
- wprowadzono liberum veto;
- prawo wypowiedzenia posłuszeństwa królom;**
- prawo szlachty do własności ziemskiej.

Spod prawa liberum veto na sejmach wyłączane zostały tylko tzw. *materie ekonomiczne*.

1768 r. - KONFEDERACJA BARSKA

29 lutego

Wszczęta przez konfederatów wojna przeciwko królowi Stanisławowi Augustowi i przeciwko kurateli Imperium Rosyjskiego **zakończyła się klęską i pierwszym rozbiorem Polski w 1772 r.**

1773-1775 - SEJM ROZBIOROWY

W celu ratyfikacji rozbioru powołano sejm nadzwyczajny (rozbiorowy) podczas którego zniesiono liberum veto.

1788-1792 - WIELKI SEJM CZTEROLETNI

Ustalono m.in. pierwszy fundament przyszłej konstytucji dzięki ustawie „Praw Kardynalnych Niewzruszonych”, prawo o miastach i inne ustawy które były deklaracją niepodległości i miały przesądzać o treści przyszłej konstytucji oraz stanowiły dowód na zerwanie traktatu z Rosją.)

- Ceną za poparcie postanowień sejmowych przez posłów pruskich była propozycja odstąpienia (po raz pierwszy w historii) przez Rzeczpospolitą Prusom Gdańska i Torunia.

- Ustalono uchwałę o miastach. „Miasta nasze królewskie wolne w Państwach Rzeczypospolitej”.

Ustawa z 18.04.1791 r.

„Obywatelów takowych miast, jako ludzi wolnych, ziemię w miastach przez nich osiadłą, ich domy, wsie i terytoria, gdzie jakie do których miast prawnie teraz należą, własnością ich dziedziczną, być przynajemy”.

- Aktem prawnym uchwalonym na Wielkim Sejmie Czteroletnim była ustawa rządowa z 3.05.1791 znana jako Konstytucja 3 Maja.**

Artykuł I Konstytucji zagwarantował wyznaniu rzymskokatolickiemu stanowisko religii panującej. Wyznawcom innych wyznań zapewnione zostały „pokój w wierze oraz opieka rządowa”, co oznaczało pełną tolerancję religijną.

- Liberum veto, konfederacja i sejmiaki konfederacyjne uznano oficjalnie jako przyczynę anarchii Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

1792 r. - TARGOWICA

w nocy z 18 na 19 maja

Powołanie manifestu Konfederacji Generalnej Koronnej znany pod nazwą Targowicy, której powstanie ogłoszono w mieście Targowica na Ukrainie, a **celem było obalenie Ustawy z 3 maja 1791 r.**

Założycielami Targowicy wspieranej przez Carzycę Katarzynę II byli:

- Stanisław Szczęsny **POTOCKI**
- Franciszek Ksawery **BRANICKI**
- Seweryn **RZEWUSKI**
- Szymon **KOSSAKOWSKI**

- Miesiąc później zostaje wypowiedziana przez Rosję wojna. Armie koronna i litewska podjęły działania obronne w oczekiwaniu na pomoc wojsk pruskich zgodnie z traktatem o przymierzu z 1790 r., która nie nadeszła.

- Król Stanisław August 21 czerwca poprosił Rosję o zawieszenie broni po czym na początku lipca Rosja nakazała Królom przystąpienie do Konfederacji targowickiej. Przystąpienie do Targowicy poparł Hugo Kołłątaj. Specjw wyrazili Stanisław Małachowski i Kazimierz Nestor Sapiecha - którzy także później poparli przystąpienie do Targowicy.

Warszawski szewc Jan Kiliński tak pisze:

„Nie mogę ja tu przebaczyć, tak wielkiego błędu panu marszałkowi Małachowskiemu, księdzu Sapiesze, marszałkowi litewskiemu, że dali się uwieść królowi Poniatowskiemu, że oddali mu pod władzę skarb i wojsko, a wiedzieli to, że król chyba i bić się z Moskwą nie chce.”

1793 r. - II ROZBIÓR POLSKI

23 stycznia

Rosja i Prusy dokonały II rozbioru Polski na mocy traktatu zawartego w Petersburgu.

1795 r. - III ROZBIÓR POLSKI

24 października

Austria Prusy i Rosja podpisały trzecią konwencję o rozbiorze Polski.

Rzeczpospolita – Państwo obojga i wielu narodów została ostatecznie wykreślona z mapy Europy.